

Asociace
pro mezinárodní
otázky
Association
for International
Affairs

Briefing Paper 3/2012

Problémy institucionálního designu v porevolučním Egyptě

—

13. dubna 2012

Problémy institucionálního designu v porevolučním Egyptě

—

Tereza Jermanová

13. dubna 2012

Úvod

Velkým úspěchem lidového povstání ze začátku roku 2011, tzv. revoluce 25. ledna, bylo sesazení prvního muže egyptského autoritářského režimu, dlouholetého prezidenta Husního Mubaraka. Vládu nad zemí poté dočasně převzala armáda¹, která přislíbila stát se garantem demokratické transformace. Velmi brzy ale začalo být jasné, že generálové budou chtít především prosadit své vlastní zájmy. Otázka vlády vojenské junty se tak stala hlavním tématem egyptského politického života.

Naproti tomu se až do nedávné minulosti jen málo hovořilo o tom, co bude následovat po předání moci armádou zpět do rukou (tentokrát již demokraticky zvoleného) prezidenta. S tím, jak se přibližuje první kolo prezidentských voleb naplánované na 23. května, je stále zjevnější, že Egyptu chybí jasná vize, jak by měl nový režim vypadat. Debata o vztahu mezi legislativní a exekutivní mocí, o povaze státu (včetně role armády i náboženství), i o tom, kdo bude psát novou ústavu a za jakých podmínek, začala teprve před několika týdny a vyvolává mnoho otázek a konfliktů.

Následující rozbor se bude věnovat klíčovým aspektům institucionálního designu² v porevolučním Egyptě, mezi něž patří role prezidenta a parlamentu, způsob jejich výběru a proces přijímání nové ústavy. Pokusí se přitom upozornit na rizika a problémy spojené s definováním nového systému a jeho fungováním. Zatímco některá již vyplouvají na povrch, jiná se velmi pravděpodobně brzy objeví.

V nejisté situaci politické transformace, v jaké se Egypt právě nachází, je klíčový způsob přijímání nových pravidel, tedy zda se na jejich vytváření budou podílet všechny politické síly, nebo zda bude výsledek odrážet zájmy spíše jen jedné skupiny.³ Zahnutí všech názorových proudů do procesu vytváření ústavy není důležité jen proto, že to novým pravidlům dodá potřebnou legitimitu. Shoda napříč politickým i společenským spektrem bude také lépe čelit tlakům armádních kruhů, které budou chtít podobu nové ústavy ovlivnit.

Parlamentní volby podle nových pravidel

Egyptský parlament si i po revoluci zachoval svou bikamerální podobu. Volby do 498-členné dolní komory, tzv. Lidového shromáždění⁴, proběhly ve třech fázích⁵, které byly

¹ Respektive Nejvyšší rada ozbrojených sil (Supreme Council of the Armed Forces, SCAF).

² Akademici už mnoho let diskutují o tom, nakolik je volba institucí a jejich role důležitá pro úspěch přechodu k demokracii. Sama se přikláním k tomu, že instituce jsou pouze jedním z mnoha faktorů, které demokratickou tranzici ovlivňují. Jsou však nepochybně faktorem velmi důležitým, neboť jejich dobré nastavení může předcházet konfliktům mezi jednotlivými součástmi politického systému nebo účinně zabraňovat přílišnému nahromadění moci v rukou jedné z nich.

³ Podle Linze a Stepana je demokracie konsolidována ve chvíli, kdy ji všichni aktéři chápou jako „jedinou hru ve městě“ (Linz, Stepan, 1996, s. 5). Je proto důležité, aby se tito aktéři cítili být dostatečně zapojeni do procesu vytváření nových institucí a mohli se s novými pravidly identifikovat. Tento předpoklad platí i pro první demokratické volby, které by měly vyústit v co možná nejrovnoměrnější reprezentaci všech politickým proudů.

⁴ Volby do horní komory parlamentu, Maglis al-Šura, probíhaly velmi podobně, pouze s tím rozdílem, že 90 zástupců z celkového počtu 270 bude nominováno až nově zvoleným prezidentem.

13. dubna 2012

zahájeny již na konci listopadu 2011 a skončily na začátku ledna 2012. Dvě třetiny (332) křesel byly rozdělovány pomocí poměrného volebního systému⁶ s uzavřenými kandidátními listinami ve spíše menších volebních obvodech.⁷ Jedna třetina (160) křesel byla volena ve dvoumandátových obvodech klasickým většinovým dvoukolovým systémem.⁸ Do zbývajících křesel byli kandidáti (zastupující především podprezentované kopty a ženy) dodatečně jmenováni SCAF. Specifikem volebního systému bylo především zachování požadavku, zavedeného již v 50. letech Gamalem Násirem, aby nejméně polovina zástupců v celém parlamentu pocházela z řad pracujících a zemědělců.

Takto nastavená volební pravidla byla problematická z několika důvodů. Za prvé, představovala hendikep pro nové, menší a méně organizované politické strany. Ve dvoumandátových obvodech a při použití většinového systému je pravděpodobné, že křeslo získá spíše zkušenější a lépe organizovaná strana. Ačkoliv poměrný systém by k menším stranám měl být vlídnější, většina volebních obvodů byla příliš malá, než aby jim umožnila získat zastoupení. Menší strany měly zároveň potíže získat pro své kandidátky požadované množství pracujících a zemědělců, což jim znemožnilo účastnit se voleb ve všech obvodech. Neprospěl jim ani fakt, že volební pravidla byla plně specifikována až na začátku října (necelé dva měsíce před začátkem voleb), což značně omezilo čas zbývajících pro volební kampaň.

Proto nepřekvapí ani [výsledek voleb](#): nejlépe organizovaná strana Svoboda a spravedlnost, jež mohla využít zkušeností a členské základny Muslimského bratrstva a jeho vlivu především v chudších regionech, v dolní komoře získala 47% křesel.⁹ Nově zformovaná salafistická strana al-Núr (Světlo) sice obdržela 24% křesel, ostatní menší strany získaly pouze 7 a méně procent. Problematické bylo i využití dvou volebních systémů, jež nemá v egyptské politické realitě precedens.¹⁰ To představovalo komplikaci jak pro organizátory, kteří museli vytvořit dvě volební mapy, tak pro voliče, kteří se museli zorientovat ve dvou volebních listících.

Velkým rizikem plynoucím z komplikovanosti a zdlouhavosti voleb je „únavový syndrom“ voličů, jenž je o to nebezpečnější, že se jednalo teprve o první fázi celého volebního maratonu. Toto riziko posílila aplikace většinového dvoukolového volebního systému (navíc spojeného s podmínkou, aby jeden ze dvou kandidátů byl zemědělec/pracující), kde se o vítězi často rozhodlo až ve druhém kole. Pokud přidáme i nutnost opakování voleb v některých obvodech z důvodu pochybností o jejich průběhu, je pravděpodobnost vyčerpání voličů ještě vyšší.

⁵ Volby byly rozfázovány v důsledku nutnosti geografického rozdělení Egypta na 3 části, aby bylo možné zajistit přítomnost soudců dohlížejících na volební proces v jednotlivých volebních obvodech. Oficiální výsledky nebyly do uzavření poslední fáze zveřejněny.

⁶ K přepočítání hlasů na mandáty bylo užito tzv. metody největšího zbytku.

⁷ Ve volebních obvodech se rozdělovalo 4 až 12 mandátů, nejčastěji ale pouze od 4 do 8 křesel.

⁸ K získání mandátů kandidáti museli obdržet více než 50% hlasů. Pokud v prvním kole žádný z kandidátů takového výsledku nedosáhl, konalo se kolo druhé, do kterého postoupili dva kandidáti s nejvyšším počtem hlasů.

⁹ V horní komoře parlamentu získala strana dokonce 58,3% rozdělovaných křesel.

¹⁰ Většina voleb v minulosti proběhla na základě většinového systému, s jedinou výjimkou v 80. letech, kdy bylo využito poměrného systému, avšak bylo jím zvoleno celé shromáždění.

13. dubna 2012

Parlament jako omezený hráč

Stávající parlament odvozuje svou moc od [prozatímní ústavy](#), sepsané SCAF a následně potvrzené v referendu.¹¹ Ta říká, že „okamžitě po skončení voleb Lidové shromáždění převezme právo vydávat zákony“, a stanoví jeho další úkol, kterým je „dohlížet na práci výkonné moci“. Ústava však nestanoví žádné konkrétní postupy ani oblasti, na které by tuto svou pravomoc mělo shromáždění aplikovat. Dolní komora zároveň není jedinou institucí nadanou legislativní mocí; na základě prozatímní ústavy si hlavní kontrolu nad vydáváním zákonů udržuje SCAF. Kompetence horní komory jsou přitom ještě omezenější a většina Egyptanů ji chápe jako zbytečnou, což dokazuje i velmi nízká volební účast.¹² Stejně jako za bývalého režimu si i nyní Maglis al-Šura ponechává funkci spíše poradního orgánu, což je patrné i z formulace „studuje a doporučuje“, obsažené v ústavě.

Jelikož si SCAF i nadále udržuje exekutivní monopol¹³, nevezšla z voleb vláda nadaná výkonnou mocí.¹⁴ Hlavním úkolem parlamentu je zvolit provizorní 100 členné shromáždění, které připraví návrh ústavy. Je tak zřejmé, že ačkoliv zvolení parlamentu bylo věnované značné úsilí, změna, kterou může přinést, je velmi omezená.

Prezident: do voleb bez stanovaných pravomocí

Nadcházející prezidentské volby jsou chápány jako zásadní mezník v egyptském transformačním procesu, a to z toho důvodu, že se armáda podle svého prohlášení¹⁵ vzdá moci teprve po zvolení nového prezidenta. Přestože se termín voleb velmi rychle přibližuje¹⁶, je zatím jen málo jasné, jaké postavení a pravomoci bude nový prezident mít.

Pro prezidentské volby, na rozdíl od parlamentních, se celý Egypt stane jediným volebním obvodem, ve kterém se kandidáti budou snažit získat více než polovinu platných hlasů. Pokud nikdo nebude zvolen v prvním kole, bude následovat kolo druhé, v němž voliči rozhodnou mezi dvěma nejúspěšnějšími kandidáty. Podmínky pro registraci vycházejí vstřícně kandidátům nominovaným politickými stranami.¹⁷ Ani podmínky pro registraci nezávislých kandidátů však nejsou příliš restriktivní¹⁸, a srovnáme-li je navíc praxí minulého režimu,

¹¹ Po referendu však SCAF některé části prozatímní ústavy ještě doplnila.

¹² Volební účast do horní komory parlamentu se v jednotlivých fázích pohybovala okolo pouhých 10%.

¹³ Tyto pravomoci částečně delegoval na vládu, která je však kabinetem bez větší samostatnosti a ve svém rozhodování závislá na stanoviscích armády.

¹⁴ Je nutné poznamenat, že se dolní komora snažila vymoci si pravomoc na vyslovení nedůvěry kabinetu Kamala Ganzúriho. Dopusud k tomu však nedošlo.

¹⁵ Zakotveného i v textu prozatímní ústavy.

¹⁶ První kolo je stanovené na 23. května (s možností prodloužení i na 24. května), druhé kolo se bude konat 16. června.

¹⁷ Každá politická strana zastoupená v parlamentu alespoň jedním zástupcem má právo nominovat svého prezidentského kandidáta.

¹⁸ Nezávislý kandidát v Egyptě musí na svou stranu získat 30 poslanců nebo doložit 30 000 podpisů od občanů majících právo volit, a to nejméně v 15 provinciích, přičemž v každé z nich musí získat alespoň 1 000 podpisů. Srovnáme-li to například s Českou republikou, kde při mnohem menším počtu obyvatel musí prezidentský kandidát získat 50 000 podpisů, uvidíme, že podmínky pro registraci nezávislých kandidátů nejsou nijak přísné.

13. dubna 2012

kteřý prakticky znemožňoval kandidaturu nestraníků, jedná se o významný posun vpřed. Kandidáti nesmí vlastnit jiné než egyptské občanství a nově se tato podmínka vztahuje i na jejich rodiče či manžela/ manželku.¹⁹ Pravidla nijak neomezují kandidaturu tzv. fulúl, tedy bývalých politiků Mubarakovy Národní demokratické strany ani dalších postav spojených s minulým režimem.²⁰

Zatímco formální aspekty prezidentské volby se zdají být jasné, nová role prezidenta v politickém systému a pravomoci, které získá, zůstávají jedním z největších tajemství egyptské transformace. Prozatímní ústava definuje pravomoci SCAF, která si v rámci dočasného uspořádání udržuje nejsilnější postavení, a stanoví, že se armáda vzdá moci ve chvíli, kdy se nový parlament a prezident chopí úřadu. Tato podmínka ale nijak neimplikuje, že pravomoci nového prezidenta budou tytéž, jakými disponovala SCAF.

Tři otázky nad novou ústavou

V souvislosti s psaním nové ústavy se vynořují tři hlavní otázky: kdo ji bude psát, jakému systému dá vzniknout a jak dlouho bude celý proces trvat. S prvním problémem se již egyptští politici přímo potýkají, zbylé dva na sebe jistě nenechají dlouho čekat.

Kdo bude ústavu psát?

Prvním úkolem společného sezení obou parlamentních komor byla diskuze o vzniku 100 členného ústavodárného shromáždění. Mezi jednotlivými politickými proudy se ale objevily rozpory v tom, kdo by do shromáždění měl být zvolen (zejména pokud jde o poměr mezi členy parlamentu a externisty) a jakým způsobem se o kandidátech bude hlasovat. Zatímco strana Svoboda a spravedlnost, mající většinu v obou komorách, prosazovala volbu členů shromáždění především z parlamentních řad, menší strany usilovaly o zvolení většího počtu nezávislých expertů, zástupců dalších státních organizací i občanské společnosti, aby tak omezily vliv islamistů.

Dlouho hledaný konsensus z neděle 18. března počítal se zvolením poloviny shromáždění z obou komor a poloviny ze zástupců důležitých institucí mimo parlament. Následná volba ale byla zpochybněna početnými výstupy některých čerstvě zvolených zástupců ze shromáždění, kteří upozornili na jeho složení, jež podle jejich názoru [nedostatečně reprezentovalo](#) menší politické strany, ženy i menšinové obyvatelstvo a zároveň

¹⁹ Toto omezení se v posledních dnech stalo hojně užívanou zbraní proti konkurentům a na jeho základě volební boj opustil například jeden z nejžhavějších prezidentských kandidátů, salafista Abu Ismail.

²⁰ To se může v následujících dnech změnit, neboť po zveřejnění kandidatury dlouholetého Mubarakova viceprezidenta Omara Sulejmana parlament předložil k projednání zákon, který by měl kandidaturu osob spojených s bývalým režimem omezit.

13. dubna 2012

monopolizovalo vliv islamistů na vytváření ústavy²¹, a také zásahem káhirského správního soudu.²² Tyto spory a čekání na konečný verdikt celý proces přijímání ústavy ještě prodlouží.

Co bude jejím obsahem?

Kontroverze panují i ohledně obsahu ústavy. Prvním sporným bodem je definice vztahu mezi státem a náboženstvím a státem a armádou. V případě prvního vztahu je pravděpodobné, že nová ústava zachová existující konstatování, podle něhož je právo šaría „hlavním“²³ zdrojem zákonodárství.²⁴ Co se týká vymezení vztahu s armádou, vyzdvihuje většina politiků myšlenku civilního státu, tedy takového uspořádání, ve kterém armáda nedisponuje politickou mocí. Toto pojetí ale může narazit na snahu generálů zajistit si dohled nad bezpečnostním aparátem.

Druhým úkolem je vymezení vztahu mezi exekutivní a legislativní mocí. V tomto ohledu můžeme rozlišit dva nejvýraznější tábory. Svoboda a spravedlnost preferuje typ poloprezidentského uspořádání, v němž bude premiér odpovědný parlamentu a přímo volený prezident zodpovědný především za bezpečnostní a zahraničněpolitickou agendu. Sekulární strany jako al-Wafd nebo Svobodná egyptská strana, které doufají, že prezidentský úřad nezískají islamisté, usilují spíše o silného presidenta schopného vyvážit parlament. Z rozložení sil v ústavodárném shromáždění však vyplývá, že největší vliv na tvorbu ústavy bude mít Svoboda a spravedlnost, která se bude pravděpodobně snažit posílit roli parlamentu oproti prezidentovi. To by znamenalo přijetí nějaké variace poloprezidentského systému.²⁵

Jaké zvolit načasování?

Je zřejmé, že vytvoření komplexního dokumentu, na kterém by se navíc převážná část politického spektra dokázala shodnout, nebude otázkou několika týdnů. Prezidentské volby se ale konají již za necelé dva měsíce. Může tak jednoduše nastat situace, kdy prezident

²¹ Ze shromáždění vystoupili především představitelé liberálních a levicových politických stran, Al-Azhar i zástupců koptských křesťanů, kteří se poté rozhodli vytvořit [konkurenční těleso](#), jež podle jejich prohlášení bude lépe reflektovat složení egyptské společnosti. Cílem této aktivity je vypracování alternativy k ústavě navržené oficiálním shromážděním.

²² V úterý 10. 4. [soud rozhodl](#), že volba nových členů (namísto těch vystoupivších) do ústavodárného shromáždění není možná, a v nadcházejících dnech se vyjádří i k otázce, zda je složení shromáždění v rozporu s ústavou.

²³ V tomto ohledu je zajímavé, že v 80. letech, než byla ústava znovu pozměněna, bylo islámské právo „jedním z hlavních zdrojů zákonodárství“. V anglickém překladu je to patrný posun od „a main source of legislation“ k „the main source of legislation“.

²⁴ Často zdůrazňované obavy týkající se zavedení práva šaría jsou proto svým způsobem neopodstatněné, neboť i minulá ústava již tento prvek obsahovala. V praxi však soudci toto právo vykládají pouze takovým způsobem a v takových případech, jak určuje zákon.

²⁵ To alespoň vyplývalo z dlouhodobých signálů strany Svoboda a spravedlnost, která odmítala nominovat vlastního prezidentského kandidáta. V úterý 4. dubna ale strana v prohlášení, které podle mnohých znamená kompletní obrat, představila svého kandidáta Chairata el-Šátera, jednoho z hlavních představitelů Muslimského bratrstva (o možných příčinách této změny spekuluje např. [Marc Lynch pro Foreign Policy](#)). V případě, že by se Šáterovi podařilo ve volbách zvítězit, bude jistě zajímavé sledovat, jaký vliv bude tato okolnost mít na změnu preferencí ohledně nastavení politického systému.

13. dubna 2012

nastoupí do úřadu, aniž by znal své pravomoci. Nabízejí se dva scénáře, které může ústavodárné shromáždění použít. Buď upraví předešlou ústavu hojnými pozměňovacími návrhy a zajistí tak existenci alespoň některých pravidel před zahájením samotných voleb, anebo bude usilovat o přijetí propracovaného textu nové ústavy, riskující ale, že se ji nepodaří schválit do prezidentských voleb.

Druhý – pravděpodobnější – scénář s sebou přináší několik rizik. Ústava bude tvořena v situaci, kdy hlavní aktéři politického systému (prezident, parlament i politické strany) již existují. Prozatímní ústava navíc počítá s fungováním nově zvolených institucí po celé funkční období, nikoliv jen na přechodnou dobu. Můžeme proto předpokládat, že se tyto aktéři budou snažit ovlivnit proces psaní ústavy a skrze nový dokument prosadit své vlastní zájmy. Změnit současný status quo tak bude velmi těžké, což může v důsledku zpochybnit i úspěch celé revoluce.²⁶ Stav, kdy se prezident a parlament, oba odvozující svou legitimitu z přímých všeobecných voleb, ujmou úřadu, aniž by jejich pravomoci byly předem definovány, může vést k nebezpečnému napětí mezi oběma institucemi a vzájemnému zpochybnování. Extrémním výsledkem může být i ztráta důvěry občanů v celý pracně budovaný systém.

V Egyptě je navíc zakořeněna dlouhá tradice silných politických vůdců (ať už to byl král, nebo prezident), která povede k přirozenému očekávání, že prezident, kterého si občané půjdou v nadcházejících volbách zvolit, bude onou hlavní postavou. Může tak brzy dojít k rozčarování z toho, že nový prezident nebude kvůli svým omezeným pravomocem schopný tato očekávání naplnit. Neznalost prezidentských pravomocí navíc podstatně sníží schopnost voličů zvážit, pro jaký typ kandidáta hlasovat.

Závěr

Mnoho problémů spojených s egyptskou politickou transformací vychází ze samotného textu prozatímní ústavy napsané SCAF. Celý proces postrádá jednoduchost a je tak pro místní občany velmi těžko pochopitelný. Namísto přímého zvolení ústavodárného shromáždění došlo ke složité a zdlouhavé volbě dvou komor parlamentu, který získal svůj mandát na plnou délku funkčního období i přesto, že jeho hlavním úkolem je jen volba ústavodárného shromáždění.²⁷

Za druhé, před odstartováním volebního procesu nedošlo k vymezení pravidel, kterými se nový prezident a parlament budou po svém zvolení řídit. To může vést ke komplikacím, krizím nebo kompetenčním sporům, neboť prozatímní ústava mnohé úkony (a to, kdo by je měl vykonávat) blíže nespecifikuje nebo o nich úplně mlčí. Na druhé straně to znamená, že se rozložení moci v parlamentu i stranická příslušnost a osobnost nově zvoleného prezidenta odrazí na výsledné podobě ústavy. Pokud by ve volbách zvítězil Chairat al-Šáter, pro

²⁶ V tomto smyslu se jistě brzy vynoří otázka horní komory, která je podle mnohých Egyptanů zbytečnou institucí. Je ale velmi nepravděpodobné, že by Maglis al-Šura byla zrušena, neboť mnozí její členové byli zvoleni do ústavodárného shromáždění a mají tak vliv na vytváření nové ústavy.

²⁷ Například Tunisko se s touto situací vypořádalo lépe, když zvolilo jedinou instituci nadanou ústavodárnou pravomocí i mocí zvolit vládu, která se rozpustí poté, co bude schválena jí připravená nová ústava. Je možné se navíc domnívat, že v případě přímé volby ústavodárné instituce by došlo i ke změně chování voličů.

Briefing Paper 3/2012

Problémy institucionálního designu v porevolučním Egyptě

—
13. dubna 2012

islamisty by to znamenalo získání naprostého monopolu na utváření nového politického systému.

Snaze nově zvolených aktérů přijmout takové zákony, které vylepší jejich postavení, lze zabránit jen těžko. Možným řešením jsou volby, ke kterým dojde ihned po schválení ústavy. Toto rozhodnutí ale bude záviset právě na nově zvolené elitě, která pravděpodobně nebude ochotná se čerstvě nabitě moci tak jednoduše vzdát.

Konečně je třeba konstatovat, že v Egyptě se nepodařilo vytvořit takové podmínky pro volební soutěž, které by zajistily řádnou reprezentaci novým politickým stranám, ženám a menšinovému obyvatelstvu. To je problematické vzhledem k přímému vlivu voleb na podobu ústavodárného shromáždění, které by mělo co nejlépe reflektovat společenskou rozmanitost. Dosavadním výsledkem je ale naopak shromáždění pod taktovkou islamistů, ze kterého navíc mnozí odborníci a zástupci liberálních a sekulárních politických proudů vystoupili. Bude se ústava sepsaná tak jednostranným fórem těšit všeobecné podpoře? Pravděpodobně ne. Již nyní je zřejmé, že namísto dokumentu rámuujícího široký konsenzus bude text ústavy příčinou konfliktů a dalšího štěpení politického spektra.

Zdroje

Carey, J. M., Reynolds, A., 2011. *Comparing the Arab Revolts: The impact of election systems*. Journal of Democracy, Vol. 22, No. 4, s. 37-47.

Hamad, M., 2012. *The Constitutional Challenges in Post-Mubarak Egypt*. Insight Turkey, Vol. 14, No. 1, s. 51-69.

Linz J. J., Stepan A., 1996. *Problems of Democratic Transition and Consolidation / Southern Europe, South America, and Post-Communist Europe*. Baltimore and London: The Johns Hopkins University Press, s. 1-15.

Ottaway, M., 2012. *Who will write the Egyptian Constitution?* [online] K dispozici na <http://carnegieendowment.org/2012/03/13/who-will-write-egyptian-constitution/a2sc> [staženo 14. 3. 2012]

Democracy Reporting International, 2011. *Comprehensive Assessment of Egypt Electoral Framework – Part II*. [online] K dispozici na http://www.democracy-reporting.org/files/dri_assessment_part_ii.pdf [staženo 5. 1. 2012]

Democracy Reporting International, 2012. *Egypt: Assessment of the Legal Framework for Presidential Elections*. [online] K dispozici na http://www.democracy-reporting.org/files/bp_26_assessment_of_the_legal_framework_for_presidential_elections_1.pdf [staženo 14. 3. 2012]

Democracy Reporting International, 2012. *Egypt's Transition: Prospects for Constitutional Reforms*. [online] K dispozici na http://www.democracy-reporting.org/files/bp_25_egypt_transition.pdf [staženo 14. 3. 2012]

IFES, 2011. *Elections in Egypt: Analysis of the 2011 Parliamentary Electoral System*. [online] K dispozici na http://www.ifes.org/Content/Publications/White-Papers/2011/~media/Files/Publications/White%20PaperReport/2011/Analysis_of_Egypt's_2011_Parliamentary_Electoral_System.pdf [staženo 5. 1. 2012]

O AMO

Asociace pro mezinárodní otázky (AMO) je nevládní organizace založená za účelem výzkumu a vzdělávání v oblasti mezinárodních vztahů. Základním posláním AMO je přispívat k hlubšímu porozumění mezinárodnímu dění. Díky svým aktivitám a již téměř patnáctileté historii je AMO vnímána jako přední nezávislý zahraničněpolitický think-tank v České republice.

K dosažení svých cílů Asociace:

- formuluje a vydává studie a analýzy;
- pořádá mezinárodní konference, expertní semináře, kulaté stoly, veřejné diskuse;
- organizuje vzdělávací projekty;
- prezentuje kritické názory a komentáře k aktuálnímu dění pro domácí a zahraniční média;
- vytváří příznivější podmínky pro růst nové generace expertů;
- podporuje zájem o disciplínu mezinárodních vztahů mezi širokou veřejností;
- spolupracuje s řadou dalších domácích i zahraničních institucí.

Výzkumné centrum AMO bylo založeno v říjnu 2003 jako jeden z hlavních pilířů činnosti Asociace zaměřený na výzkum, analýzu a popularizaci výzkumu v oblasti mezinárodních vztahů a zahraniční, bezpečnostní a obranné politiky. Náplní činnosti Centra je přispívat k identifikaci a analýze problémů důležitých pro zahraniční politiku ČR a její postavení v současném světě. Centrum poskytuje nezávislé analýzy, vytváří prostor pro odbornou i veřejnou diskusi o problémech mezinárodní politiky a navrhuje jejich možná řešení. Činnost Centra lze rozdělit do dvou základních, vzájemně provázaných oblastí: výzkumu a expertní analýzy na straně jedné a prostředkování politického a odborného dialogu na straně druhé. Veškeré publikace AMO jsou dostupné na adrese <http://www.amo.cz/publikace.htm>.